

Н.С. Краснокутська, д-р екон. наук, проф. (НТУ «ХПИ», Харків)
О.А. Круглова, канд. екон. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Процеси глобалізації та посилення конкуренції на внутрішньому ринку зумовлюють необхідність підготовки фахівців із високим рівнем економічної культури, здатних не тільки вирішувати організаційні та виробничі проблеми підприємства, але й надавати економічне обґрунтування та оцінювати економічні наслідки запропонованих організаційно-технічних рішень. Це актуалізує проблематику розвитку освітнього середовища в навчальних закладах та реалізації сучасних освітніх технологій, спрямованих на формування певних економічних знань у слухачів під час викладання економічних дисциплін.

Ураховуючи існуючі напрацювання, визначено, що під час організації навчального процесу реалізуються підходи, які відповідають двом базовим концепціям викладання економічних дисциплін, а саме бізнес-орієнтованій та культурно-функціональній. Особливостями цих концепцій є цільова настанова та методика викладання економіки. Організація бізнес-освіти має за мету вироблення навичок певної поведінки в господарському житті та передбачає проведення занять із наголошенням на конкретних економічних результатах прийнятих рішень. Культурно-функціональна концепція базується переважно на формуванні загальних уявлень про економічні аспекти діяльності господарюючих суб'єктів, а проведення занять має за мету встановлення причинно-наслідкових зв'язків між організаційно-технічними рішеннями та економічними результатами діяльності підприємства. Викладачі кафедри економіки та управління ХДУХТ у роботі зі студентами використовують обидві концепції. Водночас під час викладання економічних дисциплін ураховується специфіка підготовки фахівців за різними рівнями, спеціальностями та спеціалізаціями.

Акцентуємо увагу на методичних засадах проведення семінарських і практичних занять. Одним із видів навчальної роботи є проведення семінарських занять, які розглядаються викладачами кафедри як особлива форма навчання, під час якої студенти набувають умінь формулювати власні думки з певних питань, аргументувати судження, вести полеміку. Здебільшого семінарські заняття проводяться

у формі розгорнутої бесіди за заздалегідь відомими питаннями, що відповідають лекційному матеріалу. Водночас під час розгляду певної теми практикується проведення дискусії та обговорення окремих питань за темою. Предметом для дискусій і обговорення є повідомлення з практики господарювання провідних підприємств, а також тенденції розвитку окремих сегментів локального, регіонального, внутрішнього ринків. Такі повідомлення для обговорення готує викладач або студенти, які заздалегідь отримують завдання за визначеною тематикою. Під час проведення семінарських занять також практикується робота у творчих командах. Така форма реалізується під час підготовки інформації за провідними підприємствами внутрішнього та світового ринків. Команда студентів не тільки готує повідомлення на семінарське заняття, але й дає відповіді на запитання щодо історії виникнення, основних етапів розвитку та результатів діяльності певного господарюючого суб'єкта. Окрім форм, наведених вище, під час проведення семінарських занять у групах магістрантів практикується також обговорення публічних лекцій, виступів і публікацій провідних фахівців і спеціалістів у галузі економіки та менеджменту.

Метою практичних занять є перевірка теоретичних положень на практиці, набуття вмінь і навичок із вирішення певних завдань. З огляду на зазначене на практичних заняттях розглядаються як теоретичні, так і практичні питання окремої теми. Теоретичний матеріал опрацьовується на заняттях шляхом постановки значної кількості питань, які дають можливість оцінити ступінь підготовки слухачів до заняття. Оцінювання готовності студентів до заняття здійснюється також за результатами бліц-опитування, що являє собою письмову відповідь на окреме питання за темою заняття. Для розгляду практичних питань студентам пропонуються завдання, розв'язання яких відбувається в різний спосіб: біля дошки під керівництвом викладача, самостійно, у складі творчої групи. Спосіб розв'язання визначається цільовою настановою завдання (розгляд нового матеріалу, закріплення або перевірка навичок і вмінь). Критеріями оцінювання результатів роботи є самостійність і методично правильне розв'язання завдань.

Такі форми і методи роботи використовують викладачі кафедри економіки та управління ХДУХТ під час проведення семінарських і практичних занять з економічних дисциплін.